

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy**

Bydgoszcz, dnia października 2010 r.

**Pani
Aleksandra Gierej
Dyrektor
Oddziału Kujawsko-Pomorskiego
Państwowego Funduszu Rehabilitacji
Osób Niepełnosprawnych
w Toruniu**

LBY-4101-15-01/2010
P/10/096

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy skontrolowała Oddział Kujawsko-Pomorskiego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Toruniu, zwany w dalszej treści „Oddziałem”, w zakresie realizacji programów wspierających wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych w latach 2007-2010 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokóle kontroli podpisanym w dniu 13 października 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła działania podejmowane przez Oddział, w ramach realizacji programów finansowanych ze środków PFRON, ukierunkowanych na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych, pomimo stwierdzonych uchybień.

1. W latach 2007-2010 Oddział uczestniczył w realizacji czterech programów: *JUNIOR*, *PARTNER III*, *Osoby Niepełnosprawne w Służbie Publicznej*, *Zadania zlecone na mocy art. 36 ustawy o rehabilitacji*.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

Stopień zaspokojenia potrzeb (mierzony stosunkiem liczby wniosków pozytywnie rozpatrzonych do liczby wniosków złożonych), w ramach programów *JUNIOR* i *Osoby Niepełnosprawne w Służbie Publicznej* był stuprocentowy. Natomiast w ramach programu *PARTNER III* w 2008 r. pozytywnie rozpoznano 82,5 % wniosków, a w latach 2009-2010 – 100 % wniosków. Najniższy stopień zaspokojenia potrzeb wystąpił w programie *Zadania zlecone na mocy art. 36 ustawy o rehabilitacji*, gdzie pozytywnie rozpoznano w 2009 r. – 37,7 % wniosków, a w I pół. 2010 r. - 50 % wniosków.

Limity środków, jakie otrzymał Oddział w badanym okresie, nie zabezpieczały w pełni zgłaszanych potrzeb. Beneficjenci, pomimo zmniejszonych kwot, realizowali podjęte zadania. Nie było przypadków rezygnacji przez wnioskodawców z wykonania zadania z powodu przyznania zbyt małej ilości środków. Zdarzały się natomiast przypadki, że wnioskodawca zwracał niewykorzystane środki po zakończeniu realizacji zadań.

2. Objęte analizą kontrolną wnioski o przyznanie pomocy finansowej w ramach programów (29 rozpoznanych pozytywnie i 10 negatywnie, tj. łącznie 22,9 % ogółem wniosków) były przez Oddział weryfikowane m.in. w zakresie rzetelności zawartych danych, załączenia wymaganych procedurami dokumentów, celowości wykonania zadań. Przy rozpatrywaniu wniosków Oddział kierował się wyłącznie kryteriami określonymi w procedurach realizacji programów i nie zmieniano warunków w trakcie prowadzonego postępowania. Do udziału w programach zostały zakwalifikowane podmioty, które spełniały kryteria określone w procedurach obowiązujących w poszczególnych analizowanych programach.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na niewystarczającą weryfikację przez Oddział dokumentów załączonych do wniosków dwóch podmiotów (Powiatu Wąbrzeskiego i Gminy Bądkowo).

2.1. Dokumentacja załączona do wniosków Powiatu Wąbrzeskiego za poszczególne lata 2007-2010 nie była w pełni zgodna z wymogami *Procedur realizacji programu JUNIOR*. Odstępstwa te polegały na: przedłożeniu kopii zaświadczeń zamiast oryginału, przedłożeniu zaświadczeń z US i ZUS, dotyczących Powiatowego Urzędu Pracy w Wąbrzeźnie, zamiast Starostwa Powiatowego w Wąbrzeźnie; przedłożeniu zaświadczeń z banku bez informacji czy rachunek jest obciążony zajęciami egzekucji. Pomimo tych uchybień pracownicy Oddziału (Pan M. B., Pan M. N., Pani M. Ł.) uznali wnioski za kompletne.

Wnioskodawcą i zawierającym umowy w rozumieniu *Procedur realizacji programu JUNIOR* był Powiat Wąbrzeski. Zgodnie z ust. 6 pkt 4 rozdziału III *Procedur realizacji programu JUNIOR*, do wniosku powinny być załączone: wydane przez bank (banki) zaświadczenie o

posiadaniu rachunku bankowego (rachunków bankowych) wraz z informacją o ewentualnych obciążeniach. W ust. 6 pkt 2 i 3 rozdziału III *Procedur realizacji programu JUNIOR* nie przewidziano możliwości złożenia kopii zaświadczeń US i ZUS.

2.2. Do wniosku o przyznanie pomocy finansowej w ramach programu *Osoby Niepełnosprawne w Służbie Publicznej*, złożonego przez Gminę Bądkowo załączono kosztorys wyposażenia nowego stanowiska pracy, w którym dla poszczególnych pozycji błędnie wyliczono wartość podatku VAT. Wartość netto wymienionych w kosztorysie składników wyposażenia wyniosła 11.700,00 zł i przy zastosowaniu stawki 22 % wartość brutto wyniosła 14.274,00 zł, natomiast w kosztorysie podano kwotę 15.000,00 zł, tj. o 726,00 zł więcej. Błędnie ustalona wartość kosztorysowa została przeniesiona do umowy nr OSP/000019/02/D z dnia 05 lipca 2007 r. i stanowiła górny limit na wyposażenie nowych miejsc pracy.

3. W przypadku trzech umów (nr JUR/000004/02/D z dnia 15 lutego 2007 r., nr JUR/000005/02/D z dnia 27 lutego 2008 r., nr JUR/000007/02/D z dnia 27 lutego 2008 r.) zawartych w ramach programu *JUNIOR*, podana w nich data zawarcia umowy nie odpowiadała faktycznej dacie podpisania przez obie strony umów, lecz odpowiadała wprowadzeniu ich do systemu MIDAS w chwili wygenerowania. Faktyczna informacja o terminie zawarcia umowy stanowi istotną informację dla ustalenia granicznego terminu przekazania I transzy przez Oddział. Zgodnie z § 3 ust. 1 ww. umów przekazanie środków powinno nastąpić zaliczkowo w terminie 14 dni po podpisaniu umowy.

4. W ramach programu *Osoby niepełnosprawne w służbie publicznej*, poza dwoma przypadkami, Oddział terminowo wywiązywał się z obowiązku refundacji samorządom kosztów wynagrodzeń oraz składek należnych od pracodawcy na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzeń osób niepełnosprawnych. Pierwszy przypadek dotyczył refundacji za sierpień 2008 r. dla gminy miasto Sępólno Krajeńskie, której Oddział przełał kwotę 1.298,05 zł z przekroczeniem umownego terminu, tj. o 11 dni. Zgodnie z § 5 pkt. 2 umowy nr OSP/000020/02/D z dnia 9 lipca 2007 r. przelew środków powinien nastąpić w terminie 30 dni od złożenia przez wnioskodawcę kompletnego wystąpienia. Opóźnienie to tłumaczono względami organizacji pracy, tj. przekazanie zadań nowemu pracownikowi merytorycznemu. W drugim przypadku, Oddział nie dokonał przelewu do Powiatu Brodnickiego środków refundacji kosztów wynagrodzeń oraz składek należnych od pracodawcy na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzeń osób niepełnosprawnych za miesiąc styczeń 2009 r. w kwocie

1.477,92 zł. Wnioskodawca dnia 18.02.2009 r. złożył do Oddziału wystąpienie o refundację, która zgodnie z § 5 ust. 2 umowy nr OSP/000017/02/D z dnia 16 lipca 2007 r. powinna nastąpić w terminie 30 dni od złożenia przez wnioskodawcę kompletnego wystąpienia. Nieprzekazanie tych środków uzasadniono awarią systemu MIDAS. Oddział ustalił z Powiatem Brodnickim przesunięcie terminu wypłat refundacji na koniec realizacji umowy, tj. na IV kwartał 2010 r.

W ramach programu *Zadania zlecone na mocy art. 36 ustawy o rehabilitacji*, w dwóch przypadkach na 7 badanych, Oddział przekazał do zleceniobiorców środki finansowe I transzy z niewielkim opóźnieniem, tj.:

- kwotę 153.514,76 zł przekazano na rachunek bankowy Polskiego Związku Niewidomych Okręg Kujawsko-Pomorski z Bydgoszczy, w ramach realizacji umowy nr ZZO/000002/02/D z dnia 31.03.2009 r., ze zwłoką 2 dni,
- kwotę 222.037,99 zł przekazano na rachunek bankowy Stowarzyszenia Pomocy Osobom Autystycznym i Poszkodowanym w Wypadkach z Grudziądza, w ramach realizacji umowy nr ZZO/000008/02/D z dnia 31.03.2009 r., ze zwłoką 3 dni.

W obydwu umowach ustalono w § 3 ust. 3 pkt 1, że przekazanie środków powinno nastąpić w terminie 10 dni roboczych od daty dostarczenia dokumentów potwierdzających zabezpieczenie prawidłowej realizacji umowy, jednak nie wcześniej niż w dniu rozpoczęcia realizacji zadania. Opóźnienia te wynikały z braku środków na rachunku bankowym Oddziału.

5. W badanym zakresie realizacji programu *PARTNER III*, Oddział zawarł porozumienia z wnioskodawcami (badaniem objęto 7 wniosków), pomimo iż wnioskodawcy nie złożyli wymaganych oświadczeń. Obowiązek ten wynika z przepisu ust. 20 pkt 8 rozdziału II *Procedur realizacji programu PARTNER III – wsparcie zadań i projektów realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych przez organizacje pozarządowe*, zgodnie z którym przed zawarciem porozumienia wnioskodawca składa pisemne oświadczenie, że na dzień podpisania porozumienia nie posiada wymagalnych zobowiązań wobec PFRON (w tym nie posiada zaległości w obowiązkowych wpłatach na PFRON), Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Urzędu Skarbowego. Brak wymaganych oświadczeń Oddział tłumaczył tym, iż dysponował już aktualnymi zaświadczeniami wnioskodawców, złożonymi wraz z wnioskami o zawarcie porozumień.

W rozumieniu powołanych *Procedur*, posiadanie aktualnych zaświadczeń nie zwalnia Oddziału z obowiązku przyjęcia wymaganych oświadczeń przed zawarciem porozumień.

Zgodnie z zakresem czynności, za prawidłowość realizacji Programu *PARTNER III* odpowiedzialna była Pani M. K.

6. Uczestnicy programów składali do Oddziału sprawozdania merytoryczne, w których podawano czy osiągnięto zakładane cele, rezultaty i wskaźniki w wymiarze określonym we wniosku. Sprawozdania były przez Oddział weryfikowane i w przypadku nieścisłości wzywano jednostki do ich uzupełnienia. Na podstawie sprawozdań jednostkowych Oddział sporządzał sprawozdania zbiorcze, które przekazywał do Biura PFRON.

W jednym przypadku Oddział przekazał sprawozdanie do Biura PFRON z przekroczeniem wymaganego w procedurach terminu. Sprawozdanie z realizacji programu *JUNIOR* za I pół. 2009 r. przekazano pismem z dnia 30.07.2009 r., tj. po upływie terminu wynikającego z ust. 3 rozdział V *Procedur realizacji programu JUNIOR*. Termin ten ustalono do 25 dnia miesiąca następującego po zakończeniu półrocza, którego dotyczy sprawozdanie. Przyczyną tego opóźnienia była zwłoka w uzyskaniu sprawozdania jednostkowego od Powiatowego Urzędu Pracy w Wąbrzeźnie.

Realizowane przez Oddział programy, zwłaszcza *Osoby Niepełnosprawne w Służbie Publicznej* i *JUNIOR* stymulowały wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

W latach 2006-2009 w ramach programu *JUNIOR* staż odbyło 54 absolwentów, natomiast w latach 2007-2010 (I pół.) zatrudnienie uzyskało 41 absolwentów po odbyciu stażu.

W ramach programu *Osoby Niepełnosprawne w Służbie Publicznej* zapewniono zatrudnienie (na co najmniej 42 m-ce) 28 osobom niepełnosprawnym.

W latach 2007-2010 (do 04.10.) Oddział przeprowadził wśród uczestników programów 47 kontroli. Ustalono, że Oddział przestrzegał procedur kontroli wydatków dokonywanych ze środków PFRON.

7. Oddział posiadał szczegółowe rozeznanie o osobach niepełnosprawnych, zamieszkałych na terenie jego działania, o pracodawcach, stowarzyszeniach, fundacjach oraz organizacjach zrzeszających osoby niepełnosprawne lub ich pracodawców, mających siedzibę na terenie jego działania.

W badanym okresie Oddział prowadził szeroko rozumianą działalność promocyjną programów PFRON, której efektem był m.in. fakt, iż na przestrzeni lat 2007-2010 nastąpił wzrost zainteresowania beneficjentów programami. Przykładowo odsetek powiatów realizujących program *JUNIOR* wzrósł od 8,7 % do 17,4 %.

8. W badanym okresie Oddział zatrudniał od 5 do 8 osób niepełnosprawnych, co zapewniało utrzymanie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych na wysokim poziomie od 23,26 % do 40,51 %. Wśród pracowników Oddziału dwie osoby posługiwały się językiem migowym.

Budynek zajmowany przez Oddział był dostępny dla osób niepełnosprawnych w zakresie otoczenia i wejścia, ciągów komunikacyjnych, pomieszczeń biurowych i sanitariatów. Winda wyposażona była w przyciski sterujące umożliwiające odczyt w piśmie Braille'a. Przy budynku znajdował się parking z oznakowanym stanowiskiem dla osób niepełnosprawnych. Skrzydła drzwiowe wykonane były z przezroczystego materiału i nie były oznakowane w sposób widoczny, stosownie do wymogów § 295 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm. zwanego dalej „rozporządzeniem”). Oddział nie był właścicielem budynku, niemniej jednak administrator zapewnił, że po zakończeniu prac remontowych wejście do drzwi zostanie oznakowane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Zwiększenie nadzoru nad weryfikacją wniosków o przyznanie pomocy finansowej w ramach programów PFRON i nad przedkładanym kompletem wymaganych dokumentów (oświadczenia, zaświadczenia, itp.).
2. Przekazanie do Powiatu Brodnickiego, w ramach obowiązującej umowy, kwoty refundacji 1.477,92 zł.
3. Zapewnienie w umowach określenia faktycznej daty ich zawarcia.
4. Podjęcie działań mających na celu terminowe przesyłanie środków finansowych PFRON do uczestników programów.
5. Podjęcie działań mających na celu widoczne oznakowanie skrzydła drzwiowego do budynku, zajmowany przez Oddział, stosownie do wymogów § 295 rozporządzenia.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Dyrektor prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.